

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

VII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

18 листопада 2022 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

VII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

18 листопада 2022 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2022

УДК 81'37

П 78

Проблеми лінгвістичної семантики: VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (18 листопада 2022 року).

П 78 Збірник матеріалів. Рівне: РДГУ, 2022. 122 с.

The Problems of Linguistic Semantics: The 7th International Scientific and Practical Internet Conference (November 18, 2022). The Collection of Conference Proceedings. Rivne: RSUH, 2022. 122 p.

У збірнику матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної та культурної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive and Cultural Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол.

наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент;

Константинова О.В., канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол.

наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**,

канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент;

Станіславчук Н.І., викладач

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 10 від 27.10.2022 р.)

©Автори публікацій, 2022

©Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

АРХАНГЕЛЬСЬКА А.М.	СТИМУЛИ Й ЧИННИКИ ОНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ СЛОВОТВІРНИХ ФЕМІНАТИВІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	6
КАПРАНОВ Я.В.	СТАТИСТИЧНЕ ВИМІРЮВАННЯ СИНОНІМІВ Й АНТОНІМІВ У БРИТАНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ КОРПУСІ	9
СІРАНЧУК Н.М.	ПЕДАГОГІЧНА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА КОМУНІКАТИВНІЙ ОСНОВІ	12
ПАВЛОВА О.І.	СОЦІОЛОГІЯ У ТЕРМІНОЛОГІЧНОМУ ВИСВІТЛЕННІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)	15
БІСОВЕЦЬКА Л.А., СУРЖУК Т.Б.	ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ	21

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СЕМАНТИКИ

DEMENCHUK O.	PRINCIPAL APPROACHES TO LEXICAL SEMANTIC DERIVATION STRATEGIES	25
DEMENCHUK D.	KONCEPT CZASU WOLNEGO W UJĘCIU SOCJOLINGWISTYCZNYM	27
ТРИФОНЮК Л.Ю.	МЕНТАЛЬНЕ ПОЛЕ ПРЕДИКАТА <i>THINK</i>	30

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

МІЗІН К.І.	ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ЗІСТАВНОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ	37
АЛАДЬКО Д.О., АЛАДЬКО О.Д.	ГЕНДЕРНА СТЕРЕОТИПІЗАЦІЯ У ФРАЗЕОЛОГІЇ	41
ПАВЛОВСЬКА Л.О.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ ПОБАЖАНЬ У ПРАГМАТИЧНОМУ АСПЕКТІ НА МАТЕРІАЛІ РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВ	44
КІНАЩУК А.В.	ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ІРРАЦІОНАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)	47

VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»

ФЕДОРОВ І.Б.	ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ <i>АРТЕФАКТНИЙ ПРОСТІР ЛЮДИНИ</i> У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	50
ХОМУТОВСЬКА І.С.	ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З НАЗВАМИ ТВАРИН В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	52

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

ЛЕМІШ Н.Є.	СИНКРЕТИЧНІСТЬ ЛЕКСИЧНОГО І ГРАМАТИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОГО СПОЛУЧНИКА 'AND'	55
ОРЕЛ І.І.	ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ У КОНОТАТИВНІЙ СТРУКТУРІ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ	58
ТАРАСЮК Н.Ю.	КАТЕГОРІЯ АКТИВНОСТІ/ПАСИВНОСТІ ЯК ВИЯВ ДЕРИВАЦІЙНОЇ ТА СЛОВОТВІРНОЇ ФУНКЦІЇ МОРФЕМ	61
ГЕДЗЕРУК О.В.	ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ІЗ СОМАТИЧНОЮ ЛЕКСИКОЮ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	64
ІЛЬЧУК Л.С.	СТЕРЕОТИПНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО НЕГАТИВНІ РИСИ ХАРАКТЕРУ ЖІНКИ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ТА УКРАЇНСЬКОМОВНОГО СУСПІЛЬСТВА	67

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

КОНДРАТЮК Н.В.	ЕПОНІМИ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА СИСТЕМИ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	70
ВАКУЛІЧ А.І.	РОЛЬ І МІСЦЕ ФРАНЦУЗЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	75
СЕРГІЙЧУК Н.Ю.	ОСНОВНІ СПОСОБИ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ГЕОГРАФІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ	78
СИВОРИГ Н.В.	РОЛЬ І МІСЦЕ НІМЕЦЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	81

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

ШУЛЬЖУК Н.В.	ВЗАЄМОДІЯ ФОРМАЛЬНО-СИНТАКСИЧНОЇ, СЕМАНТИЧНОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІАЛОГІЧНОЇ РЕПЛІКИ	85
ЗАЛУЖНА О.О., РОЛЛЕР А.Ю.	ДО РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ ІДІОСТИЛЬ ТА ІДІОЛЕКТ	91
КАЛІНІЧЕНКО М.М.	ДИКУНСЬКІ СЕНСАЦІЇ ДЖОНА НІЛА В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХІХ СТОРІЧЧЯ	94
КОНСТАНТИНОВА О.В.	ЛЕКСИЧНІ Й СИНТАКСИЧНІ ЗАСОБИ ЕКСПРЕСІЇ В ТЕКСТАХ НОВИН CNN ПРО УКРАЇНУ	98

ЧЕБЕРЯК А.М.	СОЦІАЛЬНА, КОМУНІКАТИВНА, МОВЛЕННЄВА РОЛІ: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ	100
ЮРКОВСЬКА М.М.	ДО ПИТАННЯ ЛІНГВО-СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПРИЙОМІВ КОМІЧНОГО НА СИНТАКСИЧНОМУ РІВНІ В НЕГОМОГЕННИХ ТЕКСТАХ	104
ЖАЛКО Д.Д.	СЕМАНТИКА ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИХ МАРКЕРІВ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ	107
ЧЕРНЯК К.О.	ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДИСКУРС»	109

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

КУЧМА Т.В.	ДЕФОРМАЦІЯ АНТРОПОНІМІВ ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО ЕФЕКТУ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	112
МОКРА Т.А.	ФЕНОМЕН ЛАКУНАРНОСТІ В КОНТЕКСТІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	116
КОЛОМІЄЦЬ Н.М.	ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ МАТЕРІАЛАХ МАРКЕТИНГОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	119

етимологічного аналізу ірраціональної лексики на матеріалі української, англійської та німецької мов.

Список використаних джерел:

- Белецкий, А. (1950). *Принципы этимологических исследований*. Киев: Издательство Киевского университета.
- ЕС – *Етимологічний словник*. Available at: <https://goroh.pp.ua> (дата звернення 20.10.2020).
- DWDS – *Digitales Wörterbuch der Deutschen Sprache*: Available at: <https://www.dwds.de/> (Datum der Bewerbung 20.10.2020).
- OED – *Online Etymology Dictionary*. Available at: <https://www.etymonline.com/> (date of application 20.10.2020).

УДК 81'373.2

Федоров І.Б., магістрант

*Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)*

**ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ АРТЕФАКТНИЙ ПРОСТІР
ЛЮДИНИ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА
УКРАЇНСЬКОЇ МОВ**

У роботі розглянуто особливості вербалізації концепту АРТЕФАКТНИЙ ПРОСТІР ЛЮДИНИ у фразеологізмах англійської та української мов, які характеризують побут людини.

Концепт визначається як основна одиниця свідомості, складова колективної підсвідомості, оперативна змістовна одиниця пам'яті, одиниця ментальних або психічних ресурсів свідомості, частина концептуальної системи, яка відображає знання та досвід людини у вигляді квантів знання, частково матеріалізується, вербалізується мовними засобами, включає значну частку невербалізованої інформації (Левицький та ін., 2013, с. 15).

Артефакт – це зовнішній матеріальний об'єкт. У роботі артефакт фактично означає будь-який об'єкт штучно створений людиною, який існує матеріально.

Артефактний простір людини – це сукупність концептів, побудованих на розумінні тих чи інших артефактів, що оточують людину. Артефактний простір загалом різниться залежно від мови, часу, соціуму у якому існує людина, її фахом та іншими

індивідуальними ознаками. У роботі розглянуто загальні артефакти притаманні більшості носіїв розглянутих мов.

Вербалізація – це словесне вираження думки, поняття, ідеї. Перенесення думки у словесну форму. Формулювання у мовній формі підсвідомих, невербальних думок.

У роботі проведено зіставний аналіз значення, складу, структури фразеологізмів англійської та української мов, які вербалізують концепт АРТЕФАКТНИЙ ПРОСТІР ЛЮДИНИ.

Тематика фразеологізмів охоплює артефакти побуту: одяг, будівлі, меблі, інструменти, харчування, приладдя тощо, пор.: англ. *part of the furniture, hot seat, perfect picture, sandwich child, old salt, nuts and bolts, bad hat, regular brick*; укр. *легкий хліб, повна хата, прохідний двір, голка в соломі, пара чобіт на одну ногу, щербата копійка, колеса історії, далекий прицил*.

На основі таких словосполучень визначено артефактні одиниці, що мають більшу значущість у тій чи іншій мові, а також подібності та відмінності у загальних тенденціях формування фразеологічних одиниць на основі артефактів в обох мовах.

Наприклад, до фразеологізму *голка в соломі*, що означає «те що не можна знайти», існує відповідник *needle in a haystack* з рівноцінним значенням, але відмінним за складом. Замість *соломи* англійська ідіома використовує слово *haystack*, тобто *копиця соломи*. Така відмінність часто характерна при порівнянні двох мов, англійський варіант частіше використовує саме конкретизовану, а не абстрактну форму.

З іншого боку, існує безліч фразеологізмів, які взагалі не мають відповідника в одній із мов. Наприклад, *old salt*, що має значення «старий моряк». Відсутність подібної ідіоми в українській мові можна пояснити двома причинами. По-перше, культура англійських країн історично завжди була тісно пов'язана з мореплавством та рибним господарством, як у часи Середньовіччя, так і у сьогоденні, тоді як більшість українського населення історично живе далі від берегу моря. По-друге, англійській мові загалом більш притаманне використання метонімії, яка виражена у слові *salt* у цьому прикладі, яке фактично асоціюється з атрибутом моряка.

На цих прикладах можна побачити, що між двома мовами існує як багато подібностей, так і відмінностей у цій сфері, які пов'язані як з структурними особливостями обох мов, так і з культурно-історичними факторами, що вплинули на специфіку їх фразеології.

Список використаних джерел:

- Левицький, А.Е. та ін. (2013). *Лінгвоконцептологія: перспективні напрями*. Луганськ: Видавництво Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».
- Мовна концептуалізація артефактного простору людини*. (2021). Колективна монографія. О.В. Деменчук (ред.). Рівне: РДГУ.
- Фразеологічний словник української мови*. (1993). В.М. Білоноженко (ред.). Київ: Наукова думка.
- Gulland, D.M., & Hinds-Howell, D.G. (2001). *The Penguin Dictionary of English Idioms*. London: Penguin Books.

УДК 81'373:81(420):81(477)

Хомутовська І.С., магістрантка
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

**ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З НАЗВАМИ ТВАРИН
В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ**

Фразеологізми з назвами тварин в українській мові можуть позначати емоційний стан людини. Такі звороти використовують різні образи тварин, різні ситуації. Наприклад, стан, коли людині соромно, може бути описаний фразеологізмом *пробігла собака поміж ногами*.

Близькою до ідеї сорому є відчуття провини за певні дії. Людина з таким відчуттям може бути схарактеризована як *(мов, ніби і т. ін.) побитий (побита) собака (пес)*. Перебування в стані тривоги, неспокою, хвилювання також може бути позначене за допомогою фразеологічної одиниці із компонентом-зоонімом: *коти шкребуть на серці*. Сильні емоції, великі переживання є темою й іншого фразеологічного звороту, що використовує образ іншої тварини – *гадюка ссе коло серця*.

Поганий настрій, дратівливий стан, в якому перебуває людина є темою сталого виразу *муха сіла на ніс кому*, що має жартівливий характер. Ще один фразеологізм з тим же компонентом також позначає поганий емоційний настрій – *якась муха вкусила кого*.

Людина в стані афекту, охоплена люттю чи злістю може бути позначена за допомогою образу *злого собаки*. Одночасно така людина може викликати в оточуючих емоційний стан остраху, що є предметом опису фразеологічного звороту *боятися як (мов, ніби і т. ін.) скаженого собаки*.